

Dosya:

Deprem Karşısında Deneyimlerden Öğrenmek

Dünyanın olduğu gibi Türkiye'nin de bir gerçeği olan deprem, ülkemizde ağırlıklı vuku bulduğu zaman insanlığa bir şeyler hatırlatıyor. Ateş düştüğü yeri yakar misali depremin vurduğu yerler önce çok ağır etkileniyor. Diğer illerden desteğe koşuluyor. Yıkım gündem oluyor. Ancak bir süre sonra depreme maruz kalan yerler de dahil olmak üzere bu etkiler sönümleniyor. Hayat "normale" dönüyor. Hayatın süregitmesi yaşamın bir gereği olarak olumlu ve arzu edilir olsa da tırnak içine aldığımız "normal" hallerde bir sorun olduğu aşikâr ki mütemadiye bunları yaşıyoruz. Yakın dönemde yaşadığımız, dünyada ve Türkiye'de yaygın etkisi olan küresel salgında olduğu gibi, hızla geri dönmeyi arzuladığımız normalimiz –bir tür "fabrika ayarlarımız"– esasen sorunların kökenini de barındırıyorsa akut zaman kadar normal ile de yüzleşmemizin gerektiği açık. Öyleyse küresel etkileri olan bu tür sorunların temel nedenlerini okumamız bir ödev olarak karşımıza çıkıyor. . .

6 ve 20 Şubat 2023 tarihlerinde yaşadığımız depremler sonrasında farklı ulusal ve uluslararası kurumlar (ACE, ICOMOS, TMMOB, TTB vd.) depreme ilişkin açıklamalar yaptılar, kimileri raporlar yayımladı. * Bu çalışmaların bazıları sahadaki gözlemlere dayanırken, kimisi de genel olarak depremin etkilerine yönelik görüş ve önerilerde bulunuyor. Neler yapılmasının işaret edildiği bu metinlerin yanı sıra bunların nasıl yerine getirileceğinin de önem kazandığı günümüz koşullarında önce mevcut durumu tüm yönleriyle analiz etmek yararlı olacak gibi duruyor. Diğer yandan geçmiş deneyimlerden öğrendiklerimizi de gözden geçirmemiz yarar sağlayabilir. Bu yaklaşımla deprem üzerine oluşturduğumuz bu dosya, depreme ilişkin geçmiş ve güncel deneyimlerden neler öğrenebileceğimizi ve tekrar böyle acılara maruz kalmayacağımız ortak bir gelecek perspektifini, planlama, hukuk, konut, göç, kültürel değerler gibi alanlar üzerinden bir araya getiriyor. Dosyanın ilk beş yazısı ağırlıklı deprem illerindeki sorunsallara odaklanırken, kalan dört yazı yoğunluklu olarak İstanbul üzerinden değerlendirme yapıyor.

Dosyanın **T. Gül Köksal** tarafından kaleme alınan "Sistem-içi Çözümlere Karşı Radikal Çabaların Gerekliliği Üzerine: 6 Şubat Depremi ve Sonrası" başlıklı ilk yazısı her türlü toplumsal soruna karşı sistem-içi onarıcı çözüm üretmek yerine, sorunların kök nedenine odaklanan dönüştürücü çabaların gerekliliğini 6 Şubat depremi ve sonrası üzerinden değerlendiriyor. **Fevzi Özlüer**'in makalesi, "Deprem ve İkili Hukuk" üzerinden tarihi kent merkezlerinin dönüşümünde kullanılan ikili hukuk sistemini, Antakya Tarihi Kent Merkezi'nin riskli alan ilan edilmesi ve bu bölgede demografik yapıyla mülkiyet ilişkilerinin değişeceği bir dönüşümün planlandığını göstererek açıklıyor.

Ahmet Suvar Aslan, "Depremle Açığa Çıkan Yeni Mağduriyetlerden Biri: İpotekli Konut Kredileri" isimli yazısıyla ipotekli konut kredisinin konut sorununa nasıl ek sorunlar getirdiğini ve deprem bölgesinde evini kaybeden insanların bir de yeni borçlarla karşı karşıya kaldığını işaret ediyor. **Zeynep Eres, Umut Almaç ve Mehmet Özdoğan**'ın "Deprem Bölgesinde Kültür Varlıkları ve Sit Alanları Üzerinden Bir Değerlendirme" başlıklı makaleleri deprem bölgesi teknik inceleme gezileri **ışığında deprem bölgesindeki kültür varlıklarında karşılaşılan sorunları tespit ediyor ve kısa-orta-uzun vadeli çözüm önerileri geliştiriyor**. Deprem illerinden Hatay Antakyalı, hayatını orada kurmuş, mesleğini ve Antakya'nın geleceğine dair mücadelesini orada sürdürmekte olan beş kişinin görüşleri üzerinden **Tuğçe Tezer**, kente sahip çıkan "Geri Döneceğiz Antakya!" ifadesini başlığa taşıyor.

Depremin İstanbul'daki olası etkilerini merkeze alan ilk yazı **Ercan Koç** ve **Ali Kılıç**'a ait. "Ülkemizde Değişmeyen Görsel ve Senaryolar Bağlamında İstanbul'un Deprem Riski" isimli yazı somut değerler ve göstergeler kapsamında İstanbul'a ilişkin deprem risklerini tanımlıyor. Bu yazıyı **Berna Dikçınar Sel** ve **Ayfer Yazgan**'ın kaleme aldığı "Afet Sonrası Yerinden Edilme ve Göç Bağlamında İstanbul" başlıklı makale takip ediyor. Sel ve Yazgan afet nedeniyle nüfusun yer değiştirmesini ve bunun nedenlerini İstanbul bağlamında tartışmaya açıyorlar. **Ali Kılıç** ve **Ercan Koç**'un "Kamusal Alan Politikasının Yansıması Olarak Deprem Toplanma Alanları ve Ataköy Örneği" yazısı, Ataköy örneği üzerinden kamusal alan politikaları ve beklenen İstanbul depreminin yere etkilerini irdeliyor. Dosyanın son yazısı ise **Zafer Küttüç**'e ait. "Türkiye Deprem Gerçeğinde Bilinmesi ve Yapılması Gerekenler" başlıklı yazı mühendislik açısından depreme dayanıklı bir yapının nasıl tasarlanacağına, inşa edileceğine ve mevcut binaların nasıl inceleneceğine değiniyor.

Dosya Editörü: **Doç. Dr. T. Gül Köksal**

* Örneğin ACE'nin (Architects' Council of Europe) raporu: https://www.ace-cae.eu/fileadmin/user_upload/Earthquakes_in_Turkey_ACE_statement.pdf; ICOMOS (International Council on Monuments and Sites) raporu: <http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Duyuru&sira=111&dil=tr>